

Josep CLARA I RESPLANDIS

ELS JURATS DE GIRONA OFERIREN A ANTIC ROCA LA DIRECCIÓ DE L'ESTUDI GENERAL (1569)

Metge, matemàtic, doctor en arts i professor a la Universitat de Barcelona, Antic Roca fou, com ja és ben sabut, un dels personatges rellevants en la història cultural de la Catalunya del segle XVI. Editor de les obres d'Ausiàs Marc, actualitzador del diccionari d'Elio Antonio de Nebrija, autor d'una aritmètica i de tractats filosòfics, a més a més de comentarista de la filosofia aristotèlica, també l'hem de recordar com a gironí declarat, fet que contrasta amb la manca de notícies biogràfiques anteriors al trasllat a Barcelona.

Certament, les dades biogràfiques d'Antic Roca són, encara a hores d'ara, força limitades,¹ de manera que no sabem ni l'any del seu naixement (possiblement perquè devia ésser batejat a la parròquia del Mercadal, de la qual no s'han conservat els registres de l'època) ni el de la mort. De fet, totes les referències que han estat divulgades comencen en el decenni del 1550, quan ja actuava a Barcelona i destacava per la preparació intel·lectual, malgrat que -segons reconeix Claudi Bornat- era qualificat de jove.

Era fins ara inèdit el document de l'Arxiu Municipal de Girona que transcrivim al final d'aquesta nota; posa en relació Antic Roca amb la seva ciutat natal en el moment en què ell gaudia de merescuda fama a Barcelona, i els jurats de Girona feien els preparatius per a obrir les classes de l'Estudi General que, després de moltes vicissituds, pogué elevar l'oferta cultural de la ciutat de l'Onyar.² A través de la carta que li trameteren el

1. Un bon resum bio-bibliogràfic es troba en el treball d'Amadeu J. SOBERANAS, *Les edicions catalanes del Diccionari de Nebrija*, dins «Actes del IV Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes», Publicacions de l'Abadia de Montserrat 1977, 179-182. Per la seva banda, José M. GONZALEZ FERRANDO, *Antich Roca y la primera obra impresa en España sobre la Contabilidad por partida doble*, dins «Técnica Económica», maig 1958, 149-154, es refereix a una de les seves aportacions de caire matemàtic i en l'esbós biogràfic esmenta el fet al qual es refereix el document que publiquem avui, sens dubte facilitat per l'arxiver Lluís Batlle i Prats, per bé que equivocant-ne la data: 1596.

Sobre Claudi Bornat, vegeu Josep M. MADURELL i MARIMON i Jordi RUBIÓ i BALAGUER, *Documentos para la historia de la imprenta y librería en Barcelona (1474-1553)*, Barcelona, Gremio de Libreros 1955, 886-887 i 896; i Josep M. MADURELL i MARIMON, *Claudi Bornat* (Publicacions de la Fundació Salvador Vives Casajuana 25), Barcelona 1973, 304 pp; les seves relacions amb Antic Roca són esmentades en les pàgines 13, 40-41, 61, 68, 70-71, 73-74, 88-89, 92, 139, 158.

2. Sobre l'Estudi General de Girona hi ha diversos llibres i articles. El primer fou

16 de juliol de 1569, sabem que els dirigents de la cosa pública li havien oferta la possibilitat que retornés a Girona per dirigir el nou centre -«l'estudi que de nou edificam»-, i que ell no acceptà el càrrec, per bé que es comprometé a cercar un altre mestre que els acontentaria.³ La carta és, precisament, per a recordar-li aquesta promesa que encara no havia complert.

Girona, 15 de març de 1991

1569 juliol 16. Girona Arxiu Històric Municipal de Girona, *Manual d'acords* 1569, f. 33v

Els jurats de Girona escriuen a Antic Roca demanant-li que els comunicui si ha procurat mestre per a l'Estudi General de la Ciutat.

Magnífich senyor. Dias à lo senyor Joan Sampsó, ciutedà d'esta ciutat, prengué càrrech de parlar amb v. m. e pregar-lo de part nostra volgués venir residir en sta ciutat per encaminar lo studi que de nou edificam, e no podent venir residir procuràs alguns mestres tal que pugués donar principi al dit studi, qual tots desigam, lo qual nos referí havia comunicat ab v. m. y li havia dit que no li era posible poder venir residir en sta ciutat, però que procuraria mestre tal que'n restaríam contents. E per ço la present per pregar a v. m. reste servit de haver-nos, com ab altres li tenim scrit, si ha procurat mestre per est studi y havent-ne procurat donar-nos-ne havís y del que se li haurà de donar per que assí púgan comuni-

el de Joan Baptista TORROELLA, *El Estudi General o Universitat Literària de Girona*, Girona 1906². A nivell divulgatiu hom pot veure: Artemi FOLCH [Eufemià FORT I COGUL, *Les universitats de Catalunya al tombant del segle XVII* (Episodis de la Història 161), Barcelona, Rafael Dalmau editor 1972; i Jaume SOBREQÜES I CALICÓ, *Els Estudis Universitaris a Girona al llarg de la història*, Girona 1978. Aportacions documentals a Albert ROSSICH, *Dades inèdites sobre l'Estudi General de Girona*, dins «Annals de l'Institut d'Estudis Gironins», XXVI (1982-1983), 543-558; i Josep PERARNAU I ESPELT, *Les primeres gestions per a l'erecció d'estudi universitari a Barcelona (1310) i a Girona (1446)*, dins «Arxiu de Textos Catalans Antics», III (1984), 243-250. Ens manca, però, un treball global posat al dia metodològicament i sistemàtica.

3. L'Estudi General de Girona començà de funcionar oficialment el 1572 i no fou clausurat fins al 1717. Per la primera data, és totalment impossible i erroni el fet de considerar Antic Roca com a alumne destacat de l'Estudi de Girona, com ho fa Artemi Folch, *Op. cit.*, 22, quan escriu: «D'entre els alumnes només destacarem el cèlebre metge Antic Roca, que a la segona meitat del segle XVII [sic!] va imprimir una pila d'obres literàries, filosòfiques i de la seva especialitat, i el nom i biografia del qual es troba a totes les enciclopèdies».

car ab las personas a nosaltres asociades y ab lo senyor Bisbe, y determinar lo fahedor. E nostre senyor Déu guarde y prospere la magnífica persona v. m. com desigi. De Gerona, a XVI de juliol MDLXVIII.

A tot honor e beneplàcits de v. m. ap[ar]jellats

Los Jurats

Al molt magnífich mestre Antich Roca.